

Norrbotten åter

Fyra nycklar till konjunkturvändningen i norr

Efter en tillbakagång i den norrbottniska ekonomin åren 2011–2015 befinner sig konjunkturen åter på topp.

"Det finns en underliggande kraft i näringslivet", säger Petter Alapää, företagsanalytiker på Norrlandsfonden.

31

Sveriges nordligaste län befinner sig i en regelrätt högkonjunktur, åtminstone om man ska tro den senaste uppgiften.

av Norrlandsfondens Norrlandsbarometer.

"Vi befinner oss på toppnivåer", säger Petter Alapää, som är projektledare för Norrlandsbarometern.

Även enligt Konjunkturinstitutets mätningar råder det högt tryck i det nordligaste länet. Sedan fjärde kvartalet 2014 har konjunkturen legat starkare än normalt och nådde sin gränslinje för mycket stark.

"Det är bland de längsta positiva konjunkturbedömningar vi har haft", fortsätter Petter Alapää.

Det är inte länge sedan tongångarna var helt andra.

Mellan åren 2011 och 2015 minskade den norrbottniska ekonomin med drygt 4 procent, samtidigt som den svenska ekonomin i sin helhet växte med nästan 15 procent, enligt Statistiska centralbyråns, SCB:s, regionalräkenskaper.

Det medförde att länets bruttoregionalprodukt, BRP, per invånare föll från näst högst 2010 till fjärde högsta i Sverige 2016, efter Stockholm, Västra Götaland och Uppsala.

Enligt de experter Di har talat med finns det ett antal huvudförklaringar till att konjunkturen har vänt.

RÅVARORNA

Inte minst den svenska staten borde vara nöjd över glädjetonerna i Norrbotten. Efter två år med minimal utdelning, 139 miljoner kronor för 2015 respektive noll för 2016, fyller länets största arbetsgivare, statliga gruvjätten LKAB, på statskassan med 2,8 miljarder kronor för verksamhetsåret 2017.

"Den stora förklaringen till den positiva konjunkturen är

att råvarupriserna har gått upp", konstaterar Petter Alapää.

Värt att notera i sammanhanget är att LKAB:s omsättning toppade 2011 på 31,1 miljarder kronor för att sedan falla tillbaka och botten på 16,2 miljarder kronor 2015, samma period som ekonomin i stort föll tillbaka.

"När det nu går bra igen så drar det med sig alla bolag som finns runtomkring", säger Petter Alapää.

Ävenskogen levererar. Priset på barrsulfatmassa nådde rekordnivåer under 2017 och priset för sågade trävaror har stigit de senaste två åren, enligt nyhetsbyrån TT.

"Hela skogssegmentet har ett starkt läge och står för nästan 30 procent av vår export", säger Petter Alapää.

EXPORTEN

Just utrikeshandeln är ytterligare en förklaring till den goda läget i länet. Norrbotten är det mest exportberoende av de svenska länen – handeln med utlandet utgör nästan 50 procent av produktionen, enligt Norrlandsbarometern.

I fjol ökade Norrbottens utrikeshandel med 22,9 procent enligt SCB, näst mest av de svenska länen. Å andra sidan är det just gruvorna och skogsindustrin som är en stor förklaring till fjolårets exportframgångar.

"Hur man än vänder och vrider på det så är Norrbottens exportextremt beroende av råvarupriserna", säger Erik Hagenrud exportrådgivare i Norrbotten på Business Sweden.

UTLÄNDSKT KAPITAL

"Vi exporterar inte längre bara järnmalm utan även lagringsutrymme", säger å andra sidan Linda Nilsson, vd för Norrbottens handelskammare.

"Stora globala jättar köper utrymme i vårt fina kalla klimat", fortsätter hon.

Hon syftar naturligtvis på de omtalade serverhallarna som har byggts i Norrbotten de senaste åren. I mars rapporterades att techjätten Facebook planerar en tredje serverhall i Luleå på drygt 31 000 kvadratmeter.

Den amerikanska energi-

jätten General Electrics miljardinvestering i 179 vindkraftverk i Markbygden i Piteå är en annan källa till glädje i den norrbottniska ekonomin. Det långsiktiga målet i Markbygden är att bygga 1 101 vindkraftverk.

"Vindkraften är jätte viktig och det sker investeringar för 8 miljarder i Norrbotten, investeringar av det slaget bidrar starkt till den goda framtidsströmen", säger Linda Nilsson.

DIVERSIFIERING

Investeringarna i nya sektorer är en fortsättning på en mer långsiktig trend, enligt experterna som Di har talat med. De senaste decennierna har den norrbottniska ekonomin lagt äggen i allt fler korgar.

Beroendet av råvarupriserna i allmänhet och LKAB:s framgångar i synnerhet är visserligen fortfarande stort, men har blivit mindre, enligt experterna.

"Det finns en underliggande kraft i näringslivet utöver LKAB och gruvorna. Näringslivet är väsentligt mer

på topp

SER KRAFTEN. Petter Alapää, projektledare för Norrlandsbarometern.

FOTO: LENNART JONSSON

BLICKAR FRAMÅT. Linda Nilsson, vd för Norrbottens handelskammare.

FOTO: PER PETERSSON

"25 procent av exporten av Sveriges sågade trävaror går till Storbritannien. Frågan är hur vi ska sälja när de blir tredjeland i och med brexit", säger Linda Nilsson.

Enigheten är stor om att fler företag än de traditionella exportörerna behöver nå en större marknad.

"Det är ju när det går bra på hemmaplan som man har möjlighet att etablera sig någon annanstans. Underleverantörerna till gruvindustrin är till exempel i världsklass och vi jobbar mycket med att få dem ut till nya marknader", säger Erik Hagenrud på Business Sweden.

"Besöksnäringen omsätter numera 6,5 miljarder kronor och kan kallas vår nya basindustri".

LINDA NILSSON, VD FÖR NORRBOTTENS HANDELSKAMMARE

diversifierat med en mycket starkare tjänstesektor än tidigare", säger Petter Alapää och påpekar att Norrbotten var det län med högst tillväxt av alla åren 2000–2010.

It-sektorn, turismen, biltestklustret kring Arjeplog, turismen och energisektorn lyfts fram som allt viktigare för den norrbottniska ekonomin, av experterna.

"Besöksnäringen omsätter numera 6,5 miljarder kro-

nor och kan kallas vår nya basindustri", säger Linda Nilsson på Norrbottens handelskammare.

Samtidigt gör beroendet av råvarupriser och export att länets ekonomiska utveckling fortfarande är starkt bunden till omvärlden. Därmed är geopolitiska hot som protektionism och konsekvenserna av att brexit rycker allt närmare i allra högsta grad ett huvudbry för affärsidkarna i norr.

PATRIK HÖISETH

patrik.hojseth@di.se

08-573 650 79

6

4